

ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΤΑΛΑΡΑΣ:

Μ' ενδιαφέρει αν κατάφερα να μεταδώσω αυτό που πίστεψα, αυτό που έβαλα στόχο, αυτό για το οποίο δούλεψα σκληρά

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Αρουσώτου
antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

Το φωτεινό μυαλό θέλει υγιή και δυνατή ψυχή για να μην «κάψει» το έργο εν τη γενέσει του

ΦΩΤΟ: ΝΙΚΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

«Δεν είχα πετριά να κάνω τη ζωή μου βιβλίο»

Μια συνέντευξη διαφορετική, της ψυχής, όπως είναι ο Γιώργος Νταλάρας, με αφορμή την 4η έκδοση του βιβλίου του Θανάση Λάλα «Γιώργος Νταλάρας... και το καλοκαίρι κρυώνω». Εξηγεί πως δεν είχε πετριά να κάνει τη ζωή του βιβλίο, πως αυτό δεν είναι αυτοβιογραφία αλλά συνεντεύξεις με ερωτήσεις που αφορούν τη ζωή, τη δουλειά, τις ιδέες του. Εκείνο που τον ενδιαφέρει στο ταξίδι της ζωής είναι αν κατάφερε να μεταδώσει αυτό που πίστεψε, αυτό που έβαλε στόχο, αυτό για το οποίο δούλεψε σκληρά. Όσον αφορά την Κύπρο, τονίζει ότι είναι σαν «μικρή πατρίδα», γνωρίζει την ιστορία της, τους καημούς της που είναι και καημοί του, τα πάθη, τα λάθη. Αγωνιά και κάνει ό,τι μπορεί και ό,τι περνάει από το χέρι του για να είναι κοντά της.

©2019 - Yannis Mergiotakis Photography

«Δυσκολεύτηκα με την επιμονή μου, αλλά σώθηκα»

-Λέγεται ότι είναι παροιμιώδες η τελειομανία του Γιώργου Νταλάρα και οι απαιτήσεις του, πρώτα και πάνω απ' όλα από τον ίδιο του τον εαυτό. Αγωνιούσατε για το αποτέλεσμα, για την εικόνα που θα βγάζατε;
-Ασφαλώς και δεν αγωνιούσα. Πρώτα - πρώτα δεν αμφισβήτησα την καλή του πρόθεση, αλλιώς δεν θα συναινούσα και μετά εσύ που ξέρεις Αντιγόνη, πιστεύεις ότι όταν θέλω να πω κάτι και το πιστεύω, ακόμα και αν κάνει κακό στην εικόνα μου, θα μασώθη τα λόγια μου; Ποτέ δεν θα το έκανα! Όσο για την τελειομανία, για να είμαι ειλικρινής, ένιωθα αρκετά απαλλαγμένος από το άγχος αυτό, γιατί δεν το θεωρούσα δική μου δικαιοδοσία όπως σου είπα. Αφού μαζεύτηκε το υλικό, η έκδοση ήταν πλέον δουλειά του Θανάση και βεβαίως του εκδότη και δεν είχα από εκεί και πέρα, πολλά να κάνω και για πολλά 'ν αγωνιά.

-121 αυτοβιογραφικά διηγηματικά διαλόγου, 112 μοναδικές φωτογραφικές αφηγήσεις και 18 προσωπικές λίστες, όλα αυτά σε 410 σελίδες που διαβάζονται απνευστί αλλά και αποσπασματικά.
-Ευχαριστώ πολύ, αν διαβάζονται έτσι. Ευχαριστώ πολύ για το απνευστί, εγώ δεν μπορώ να το πω γιατί θα είναι σαν να ευλογώ τα γένη μου, αλλά ναι, ότι διαβάζονται και αποσπασματικά, είναι γεγονός. Έχω πίστη και εγώ τον εαυτό μου να διαβάζει πού και πού κάποια κομμάτια, ξεχνώντας ότι είναι κάτι που αφορά εμένα. Νομίζω ότι αυτό είναι μια επιτυχία, μια πρωτοτυπία που πρέπει να πιστώσουμε στον Θανάση.

-Πώς κατάφερε ο κ. Λάλας να γράψει 410 σελίδες για τον Νταλάρα, χωρίς σε καμία περίπτωση να τον αγιοποιεί;

Μια και να στηρίζομαι στα πόδια μου. **-Η υστεροφημία, σας απασχολεί;**
-Ε, τώρα αν έλεγα ότι δεν με αφορά καθόλου το τι θα λένε για μένα, για τη δουλειά μου εννοώ όχι για μένα, το παιδί μου, τα εγγόνια μου, τα παιδιά των φίλων μου, αλλά και ο κόσμος, δεν θα ήμουν ειλικρινής. Το θέμα είναι ότι, ό,τι είναι προτεραιότητα και σ' αυτό που λένε υστεροφημία. Μ' ενδιαφέρει το αν κατάφερα να μεταδώσω αυτό που πίστεψα, αυτό που έβαλα στόχο, που και να στηρίζομαι στα πόδια μου.

-Τι είναι για σας «αιωνιότητα»;
-Ό,τι πολεμάει τη λήθη. Την αιωνιότητα κερδίζουν τα καλά τραγούδια, ο καλός λόγος, τα μεγάλα μουσικά έργα, οι σπουδαίοι πίνακες, οι μεγάλοι καλλιτέχνες, οι μεγάλοι επαναστάτες. Με δυο λόγια, όσοι έχουν καταφέρει εξαιρετικά έργα, λίγο πιο πάνω από τις αντοχές και τις δεξιότητες του μέσου ανθρώπου. Τι άλλο κέρδισε την αιωνιότητα; Ούτε ο πλούτος, ούτε οι κατακτήσεις, μόνο η ομορφιά της τέχνης, της φύσης και του καθαρού μυαλού. Μόνο αυτά νικούν τον χρόνο.

-«Πώς να ριζούμε τον χρόνο με την πλάτη στο χόμα»;
-Το διάβασες βλέπω το βιβλίο Αντιγόνη. Σ' ευχαριστώ. Λοιπόν τον χρόνο με την πλάτη στο χόμα, τον ριχνουμε όταν ένας άγνωστος άνθρωπος σε μας βρίσκει σ' αυτά που είπαμε, ή σ' αυτά που κάναμε, δεκάδες ή εκατοντάδες χρόνια μετά, κάτι που να τον εκφράζει. Είναι αυτή η μαγική στιγμή που ακούς από κάποιον άγνωστο αυτό που ήθελες να πεις. Πιο απλά γιατί σε μπέρδεψα. Ο Τσιτσάνης, ας πούμε, έχει ρίξει τον χρόνο με την πλάτη στο χόμα. Το «κάποια μάνα αναστενάζει» αν το ακούσεις εκφράζει ακριβώς την αγωνία μιας σημερινής μάνας για το παιδί της, χωρίς μελοδραματισμούς, με ουσία. Ακούει το τραγούδι και λέει από μέσα της «πού μ' ήξερε εμένα αυτός ο άνθρωπος και έγραψε ακριβώς αυτά που νιώθω; Πού ήξερε τις αγωνίες μου και τα παθήματα μου, χωρίς εγώ να τον ξέρω; Αυτοί λοιπόν οι άνθρωποι, από τον Μπαχ μέχρι τον Τσιτσάνη που με το έργο τους θα μας

στηρίζουν αιώνια, ριχνουν τον χρόνο με την πλάτη στο χόμα με την τέχνη τους.

-«Οι συναντήσεις του φωτός με τα σκοτάδια, παράγουν τα μεγάλα έργα». Είναι αποτέλεσμα μυαλού ή ψυχής;
-Νομίζω ότι αυτά πάνε μαζί. Το φωτεινό μυαλό θέλει υγιή και δυνατή ψυχή για να μην «κάψει» το έργο εν τη γενέσει του.

-Γιώργος Νταλάρας... και το καλοκαίρι κρυώνω» πώς προέκυψε η ιδέα;
-Αν εννοείτε του τίτλου, βγήκε από μια κουβέντα όπου του διηγούμουνα το άγχος που το κουβαλάω σχεδόν μέχρι και σήμερα, των χειμώνων της παιδικής μου ζωής, όταν το μεγάλο μου φόβητρο ήταν το κρύο. Ήταν κάτι που δεν άντεχα. Αλλά με έμεινε λοιπόν και μόλις έβγαλα τα πρώτα μου χρήματα, έπαιρνα από το Μοναστηράκι στην αρχή, αμπέχονα, μπουφάν, χοντρές μάλλινες μπλούζες. Ακόμα και το καλοκαίρι στο νησί, με την παραμικρή ψυχρούλα, ένιωθα ότι κρύωνα. Επανερχόταν αυτό το βασανιστικό συναίσθημα. Και έτσι είπα του Θανάση ότι και τα καλοκαίρια κρύωνα και έμεινε σαν τίτλος. Ρωτάτε όμως μάλλον πως προέκυψε αυτό το βιβλίο. Μέσα από αρκετές συνεντεύξεις που έχουμε κάνει με τον Θανάση, μέσα απ' την επιμονή του και την ώβριο υπομονή του.

-Πώς έγινε το συναπάντημα με τον Θανάση Λάλα;
-Α, είμαστε φίλοι με τον Θανάση πάρα πολλά χρόνια. Δεκάδες. Ήταν φίλος και με την Άννα από τον καιρό που γνωριστήκαμε. Ένα πολυτάλαντο, ανήσυχο παιδί, πειραχτήρι ήταν μικρός, με απίστευτο χιούμορ και πολλές φορές αυτοσαρκασμό. Δεν συμφωνούσαμε σε όλα, πλακώθηκαμε -λεκτικά εννοώ- και κάνα δυο φορές. Είναι καθαρός άνθρωπος όμως,

Η Κύπρος είναι σαν «μικρή πατρίδα»

-Η Κύπρος στη ζωή σας;
-Η Κύπρος είναι σαν «μικρή πατρίδα». Γνωρίζω την ιστορία της, τους καημούς της που είναι και καημοί μου, τα πάθη, τα λάθη, αγωνιά και κάνω ό,τι μπορώ και ό,τι περνάει από το χέρι μου για να είμαι κοντά.

-«Για την Κύπρο, ας πούμε, και γι' αυτά που έχω κάνει, τις συναυλίες, τους δίσκους, τα τραγούδια, από την ημέρα που τραγούδησα στις σκηνές το 1974, μετά την εισβολή μέχρι σήμερα, δεν δέχομαι κανέναν υπαινιγμό για τις προθέσεις μου και για την προσηλωσή μου», πώς τα βιώσατε, από πού πηγάζουν;
Ασφαλώς και δεν δέχομαι και είμαι

αυτοχωρήτος σ' αυτό. Δεν δέχομαι κουβέντα. Η πρώτη φορά στη ζωή μου που πήγα σε δικαστήριο, ήταν για τέτοιο υπαινιγμό. Είμαι υπερήφανος για την Κύπρο, αυτόν τον τόπο που μιλάει τόσες χιλιάδες χρόνια αυτή τη γλώσσα. Είναι περήφανος για τους αγώνες, τους ήρωες και τους ποιητές της. Αγαπώ τις μυρωδιές της, τη διάλεκτό της, έχω φίλους αδελφικούς και κάθε φορά που πατάω το πόδι μου με πλημμυρίζει συγκίνηση και νιώθω γαλήνη.

-Το κυπριακό διαβατήριο τι σημαίνει για σας;
-Το κυπριακό διαβατήριο είναι μια μεγάλη πρόκληση, ένα μεγάλο παράσημο. Νιώθω ευγνωμοσύνη και το φυλάω με φροντίδα για να το δώσω στα εγγόνια μου.

-Η Κύπρος που σας πληγώνει;
-Η Κύπρος δεν με πληγώνει. Με πληγώνουν οι αδικίες που επιχειρούν να πληγώσουν την Κύπρο, είτε από πρόθεση, είτε από άγνοια και στο παρελθόν και τώρα.

-Η Κύπρος σήμερα;
-Η Κύπρος σήμερα, με όλες τις δυσκολίες, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ευθύνες μοιράζονται και στους κυβερνώντες και στους εταίρους μας.

-Η Κύπρος που χάνεται;
-Η Κύπρος είναι σκληρό καρύδι! Δεν θα χαθεί βέβαια, γιατί δεν χάθηκε μέχρι τώρα. Το απείδει η ιστορία της. Χρειάζεται όμως πάντα επαγρύπνηση, προσοχή και πολιτική κρίση.

-Τι να περιμένουμε από τον Γιώργο Νταλάρα την επόμενη 50ετία;
-Τα πάντα Αντιγόνη μου. Από μέσα όλα να τα περιμένεις (γέλια). Λες να μπουμί στο βιβλίο Γκίνες 120 ετών;

Αγωνιώ για την πατρίδα που ζει ατέλειωτη ανασφάλεια

-Ό,τι ονειρευτήκατε καταφέρατε να το ζήσετε;
-Έζησα αρκετά απ' αυτά που ονειρεύτηκα. Είμαι όμως τυχερός, γιατί συνεχίζω ακόμα να ονειρεύομαι.

-Πότε τα όνειρα παίρνουν εκδίκηση;
-Αυτό είναι ερώτηση για ήρωες. Είναι μεγάλη κουβέντα και μάλλον ανήκει σε άλλες ηρωικές εποχές. Με τον ένα ή άλλο τρόπο, κάπως τα καταφέραμε. Αυτό ήταν για τους πατεράδες μας και τους παππούδες μας παλιά και σήμερα για τους ανθρώπους που ζουν σε τέτοια απόγνωση. Που βάζουν τα παιδιά τους σε μια τρύπια βάρκα και πνίγονται στις θάλασσες με την ελπίδα να πάρουν τα όνειρά τους εκδίκηση. Αυτοί οι πρόδρομοι και οι μετανάστες που δραπετεύουν από πολέμους, διωγμούς και απάνθρωπη φτώχεια, αυτοί δικαιούνται να μιλούν για όνειρα που παίρνουν εκδίκηση.

-Ο Γιώργος Νταλάρας είναι ένας άνθρωπος που έχει τεράστια αγωνία γι' αυτά που συμβαίνουν γύρω του, για τι αγωνιάτε σήμερα;
-Για αυτό που σας είπα παραπάνω. Για την πατρίδα μου που ζει εδώ και 10 χρόνια μια περίοδο ατέλειωτης ανασφάλειας και ανησυχίας, για τα νέα παιδιά τα οποία σπουδάζουν οι γονείς τους με κόπο και αναγκάζονται να φύγουν από την πατρίδα μας.

«Οι άνθρωποι, από τον Μπαχ μέχρι τον Τσιτσάνη που με το έργο τους θα μας στηρίζουν αιώνια, ριχνουν τον χρόνο με την πλάτη στο χόμα με την τέχνη τους»

Πίστεψα ότι έχω ένα δώρο, απ' τη φύση, απ' το Θεό το οποίο έχω υποχρέωση να σεβαστώ και να εξελίξω

«50 χρόνια ελληνικό τραγούδι!» Μισός αιώνας τραγούδι ζωής, τι κρατάτε;
-Τα πάντα κρατάω. Και τα χρόνια και αυτά που έμαθα και αυτά που έζησα, τα καλά και τα κακά και πάνω από όλα, την τεράστια ευγνωμοσύνη για τους ανθρώπους που με τα δώρα τους -τα οποία αξιοποίησα με επιμονή, υπομονή και πίστη- με έκαναν αυτό που είμαι. Μιλώ βέβαια όπως καταλάβατε, για τους συνθέτες, τους ποιητές και τους στιχουργούς που με πίστεψαν και με εμπιστεύθηκαν.

-Οι επιλογές είναι η ουσία, σας βγήκαν;
-Τι δεν μου βγήκαν; Αλίμονο αν δεν βγήκαν. Πάλεψα πολύ γι' αυτές. Δυσκολεύτηκα με την επιμονή μου, αλλά σώθηκα.

-Ποια επιλογή σας άλλαξε τη ζωή;
-Σχεδόν όλες και κυρίως το γεγονός ότι από πολύ

Το κυπριακό διαβατήριο είναι μια μεγάλη πρόκληση, ένα μεγάλο παράσημο

